

c

Ihmiset

hs.ihmiset@hs.fi
Uutisvinkit: (09) 122 2555
PL 85, 00089 Sanoma

Tänään: Aatami, Eeva, Eevi, Eveliina (suom.), Adam, Eva (ruots.), Jenni (ortod.)

Huomenna: Joulupäivä; - (suom.), - (ruots.), Immanuel, Immo (ortod.) Sunnuntaina: Tapaninpäivä; Tapani, Teppo, Tahvo (suom.), Stefan, Staffan (ruots.), Jehki (ortod.)

Aurinko nousee Helsingissä kello 9.25 ja Oulussa 10.30.
Aurinko laskee Helsingissä kello 15.15 ja Oulussa 14.05.

Aurinko nousee Helsingissä kello 9.25 ja Oulussa 10.
Aurinko laskee Helsingissä kello 15.15 ja Oulussa 14.

Sotalapsi jää kahden rakkauden loukkuun

"Ikävä on pakattava arkkuun ja avain hukattava matkalla", sanoo sotalapsi Ulla Welin.

Sirpa Pääkkönen HS

KAKSIVUOTIAALLA Ulla Welinillä ei ollut lappua eikä numeroa kaulassa, kun hänen äitinsä vei hänet Ruotsiin sotalapseksi. Hänellä oli oikea passi.

Sota-aikana Ulla Welin asui Pohjanmaalla mummolassa, kun isä oli sodassa ja äiti lottana rintamalla. Äiti tuli 21-vuotiaana katsomaan parivuotiaasta tytärtään Pohjanmaalle. Hän ihasteli somaa tyttöä ja kysyi, saako viedä tytön mukaansa.

"Isä sanoi äidille, että sehän on sinun lapsesi", Ulla Welin, 71, kertoo.

Hoitaminen oli kuitenkin vaikeaa. Kun Ulla oli joulukuussa 1941 haettu Pohjanmaalta, maaliskuussa 1942 äiti päätti viedä hänet Ruotsiin.

RUOTSISSA Ullan ottivat vastaan mamma ja pappa isossa kartanossa Västeråsissa. Äiti oli ollut aikaisemmin kesätoisissa kartanossa, joten hän tiesi paikan, minne viedä lapsi turvaan sodalta.

Koira haukkui, kanat kotkotivat, naapurin poika Sven kävi leikkimässä ja Ruotsin mammalla oli lämmin syli. Pieni Ulla kotiutui ja unohti vanhemmat Suomessa.

"Kun minulle puhuttiin isästä ja äidistä, ne olivat vain kaksi sanaa, joilla ei ollut mitään merkitystä."

Ruotsin mamma ja pappa olisivat halunneet adoptoida Ullan, mutta siihen vanhemmat eivät suostuneet. Vuoden 1943 lopussa tilanne oli Suomessa sen verran parempi, että äiti päätti noutaa tyttärensä takaisin kotiin. Ulla Welin parkui ikävää, kun laiva toi synnyinmaahan. Mielessä oli ruotsin kieli ja kainalossa hieno nukke.

"Ikävä on pakattava arkkuun ja avain hukattava matkalla", Welin tiivistää kokemuksen.

SUOMESSA ikävä yltyi, mutta yhteyttä Ruotsiin ei saanut pitää. Vanhemmat ajattelivat, että ikävältä pitää katkaista siveet.

Äiti päätti tehdä yhden kylä-ressun Ruotsiin. Perhe lähti mamman ja papan luokse kuukaudeksi, mutta siellä Ulla odotti järkytys.

Ulla Welinin äiti keräsi albumiin kuvia ja kirjoitti muistoja sota-ajasta. Ruotsiin lähtiessään Ullalla oli oma passi.

Pihapiiriin oli ilmestynyt pikkuisen nuorempi tyttö, **Kylli Mildred**. Mamma ja pappa olivat adoptoineet varakaalta laivanvarustajalta tyttären, joka oli syntynyt perheeseen vaimon hairahduksen tuloksena. Isä oli kuuluisa puo-

lalainen viulisti.

"Tuijotimme toisiamme ja tajusimme heti, että olimme toistemme vihollisia. Mamma ja pappa olivat odottaneet paluutani, mutta ikävissään ottaneet tilalle toisen tytön."

Ruotsin kyläressun jälkeen

Ulla Welin ei tavannut enää koskaan mammaa ja pappaa. Yhtenä jouluna tuli joulu-paketti, jossa oli Ullan lempijuustoa Meesiä.

"Söin juustoa niin paljon kuin jaksoin, kävin oksentamassa ja söin taas."

AIKUISENA toimiessaan sotalapsiyhdistyksessä Ulla Welin otti kerran yhteyttä Kylli Mildrediin, mutta tämä kieltäytyi tapaamisesta.

"Pappa ja mamma olivat puhuneet minusta paljon. Kylli Mildred koki, että olin varasta-

SIRPA RÄIHÄ HS

POIMINTA

Suomesta lähti Ruotsiin sotaa pakoon 80 000 lasta

PERTTI KAVÉNIN sotien aikaisia lastensiirottoja Suomesta Ruotsiin käsittelevän väitöskirjan mukaan lastensiirotto olivat laajakantoinen poliittinen erhdys. Sotien aikana Ruotsiin lähetettiin noin 80 000 lasta. Tarkoitus oli turvata lasten elämä ja estää niukkuuden ajan vaikutukset lasten kasvuun ja kehitykselle. Lasten odotettiin palaavan Suomeen terveinä ja hyväkuntoisina jälleerakentajina.

Kavénin mukaan poliittiset tekijät vaikuttivat yllättävän paljon lastensiirottoja koskeviin päätöksiin. Eduskunnassa 1942 esitetyt pelot lasten Ruotsiin jäämisestä toteutuivat, mutta seuraamuksista vaiettiin poliittisista syistä.

Ruotsiin jäi pysyvästi noin 7 100 lasta. Ruotsiin jäämiseen vaikutti lasten kiintymys häntä hoivaaviin aikuisiin kansallisuudesta riippumatta. Osalle lapsista siirto Ruotsiin aiheutti henkisiä haittoja.

Kavénin väitöskirja *Humanitaarisuuden varjossa: Poliittiset tekijät lastensiiroissa Ruotsiin sotiemme aikana ja niiden jälkeen* tarkastettiin Helsingin yliopistossa 18. joulukuuta.

nut rakkautta, joka olisi kuulunut hänelle."

Sota-ajan muistot ovat niin kovia, että ne nostavat edelleen kyynleet Ulla Welinin silmiin.

Traumaa on helpottanut kirjoittaminen.

Hän on julkaissut kertomuksia ja runoja muun muassa Helsingin seudun sotalapset ry:n antologiassa *Heijastuksia*. Kirjoittamiseen on jäänyt paljon aikaa sen jälkeen, kun Welin jäi eläkkeelle lastenhoitajan työstä seurakunnassa.

Nykyisellä elämäkokemuksella Ulla Welin sanoo, että kahdet vanhemmat olivat rikkaus.

"Sain kokea kaksi tapaa kasvattaa, vaikka vullotan vielä seitsemänkymppisenä."

Hän ymmärtää vanhempiensa, jotka halusivat viedä lapsen turvaan mahdolliselta miehitykseltä.

"Traumoja on katsottava huumorilla. Tuleen ei voi jättä makamaan. Märehitit häviävät. Jos suupieliä venyttää alaspäin, tunne-elämäkin laahaa maassa."